

Ordynek leśny

z pierwszej połowy ośmnastego wieku.

Andrzej Stanisław Kostka, Hrabia na Załuskach Załuski, z Bożej i Stolicy Apostolskiej Łaski, Biskup Krakowski, Xiąże Siewierskie. Urodzonym Szlachetnym Sławetnym, Uczciwym, Prawowitym Dzierzawcom, Starostom, Ekonomom, Donataryuszom, Mieszczanom Dóbr naszych, Biskupstwa krakowskiego i Xięstwa Siewierskiego, niniejszą ordynacją naszą do wiadomości podajemy:

Iż zabiegając większej dezolacyi Lasów, jako przeszłemi czaśy w Dobrach całego Biskupstwa krakowskiego, i chcąc lepszy porządek w konserwacyi zachować, taką ordynację czyniemy.

1. Ich M. P. P. Dzierzawcy, Starostwie, lub Ekonomowie Dóbr naszych Biskupstwa krakowskiego w każdym kluczu, naznaczą jeden dzień osobliwie czwartek, w której poddani mają do lasa dla zbierania drew leżących na opal dla siebie iezdzić, i takowe drzewo leżące nie ścinając zdrowego zepnia, brać uwolniwszy tego dnia od wszelkiej robocizny, któraby dworowi należała.

2. Zalecamy i nakazujemy pod surową animadwersją i alienowaniem od usług wszystkim leśniczym wiernie, podsciwie Funkcyi swojej pilnowali wiedząc o wszystkich lasach sobie oddanych, one najmniej w każdy tydzień częściej jednak w zimie objeźdzali, i szkody wszelkiej w nich przestrzegali.

3. Przykazujemy, pod wielkim rygorem i karą gaiowi do pilnowania tych lasów, z każdej wsi, gdzie tylko te lasy, lub chrosty znajdują się w zimie codziennie lasów pilnowali, i żadnego drzewa stojącego, lub leżącego, bez wyraźnego dokumentu Im P. Dzierzawcy, lub Ekonomia nie wazyli się pozwalać brać i rąbać.

4. Ciż gaiowi wdni naznaczone do zbierania drzewa suchego leżącego. powinni na drodze pilnować wszystkich fur z lasa idących, i one rewidować iezeli między suchemi drwami, iakiego świeżo ściętego niebędzie, opowiedziawszy wprzód podanyeh w Gromadzie, aby iedną drogą z lasu wyieźdzali z takowym dzewem.

5. Asygnacye wydane do lasów od Zwierzehności, konserwować każdy leśniczy powinien, i do Rejestru wiernie indukować, którego dnia i któremu poddanemu, wiele drzewa, i iakiego wydać pozwoi, z takowy Reiestr zassygnacyami najmniej w pół roku komisarzowi, lub Im P. Dzierzawcy lub Ekonomowi prezentować.

6. Leśniczy przeieźdzaiąc powsiach obserwować mają, jeżeli drzewa za assygnacyami poddanym na budynki wydane, znajdują się na gruncie, i niesą do innych Dobr, lub na sprzedaż dla spuszczenia wodą wyprowadzone.

7. Ciż Leśniczy i gaiowi przestrzegać mają, aby niektóre sztuki lasów zapowiedne były i w nich tak za assygnacyami, iako i bez assygnacyi. niewolno było drzewa rąbać a nawet i bydła pasać gdzie las zielony dla zostawienia poręby i utrzymania zwierza.

8. Leśniczy i Gaiowi na chałupy proste i stodoły, lub chlewy drzewa donośnego dawać niepowinni lecz podlejsze, które się na dworskie budynki niezdadzą, In quantum zaś przyda się drzewo wydać grube, któremu poddanemu, takiego drzewa mniej na rznięcie lub łupanie w ściany proporcjonalnie pozwalać może.

9. Leśniczy i Gaiowi nie tylko poddanym, ale i P.P. Donataryuszom i mieszczanom albo innym Possessorom zabraniać mają, aby na opał żadnego drzewa budynkowego nieważyli się rąbać, lecz tylko leżące, lub suche, albo takie, które na budynki niezdadzą się, similiter pod zabieraniem siekier, drzewa do Folwarków i sądem naszym.

10. Przykazuiemy surowo poddanym każdego klucza, aby nieważyli się innego dnia po zbieranie drzewa na opał do lasu iezdzić, tylko tego, który będzie raz na zawsze przez P. Dierzawcę tub Ekonoma raz w tydzień postanowiony.

11. Jeżeli się pokaże, aby który poddany innego dnia, nie tego który wyznaczony będzie, do lasu po drzewo jechał, albo wdzień wyznaczony nieleżące i niesuche, lecz ze pnia świeże drzewo ważył się brać i wywozić takowego pierwszy raz zabraniam siekiery do Dworu, z których konfiskacyi i zabierania siekier konsolacya dla zachęcenia do lepszego pilnowania lasów, Gaiowym ze dworu pozwolona być powinna od poddanych Dóbr naszych, od postronnych zaś konfiskacya siekier, lub wykupienie bydła, albo wozu w lesie zabranego, konsolacya leśniczym dostawać się ma, i drzewa do folwarku poblizszego, drugi raz, jeżeli się nie poprawi także zabraniam siekiery i drzewa, plagami proporcjonalnemi, Leśniczemu pozwala się karać, In quantum zaś złośliwie więcej czynić szkodę będzie, takowego Jm. P. Dierzawca lub Ekonom plagami większemi, i grzywnami i więzieniem karać rozkaże.

12. Ciż poddani drzewa na budynki bez dokumentu Zwierzchności rąbać ani wywozić niemają pod wyrażoną karą, lecz jeżeli potrzeba któremu drzewa budynkowego, powinien w przód przed wójtem i przysiężnym rewizyą tej potrzeby i Reperacyi wyprowadzić, i dopiero za świadectwem tegoż wójta i przysiężnego o assygnacyą we dworze upraszać, którą asygnacyą powinien prezentować le-

śniczemu dla wyznaczenia przez gaiowego gdzie takowego drzewa ma rąbać.

13. Tą samą ordynacją naszą zalecamy pilno Jch MPm Dzierzawcom, Starostom Ekonomom, Leśniczym, i wszelkim officyalistom, aby sami się nieważyli wszelkiego drzewa i ptastwa jakiegokolwiek oprócz wilków, i swini dzikich w lasach naszych szczwać, strzelać, i rozpraszać, oraz takiego polowania, strzelania, szczwania, przez postronnych przestrzegać, i bronić, a iezeli sami niemogą zabronić, o tym komissarza naszego informować.

14. Ciż P. P. officyalistowie osobliwie iednak Leśni i Gaiowi przestrzegać powinni ognia palenia po lasach przez pastuchów, albo kupców przechodzących, lub poddanych kopaniny, luży, trawy, i łąki wypalających, karcać zaraz takich proporcjonalnie, którzyby ogień wazyli się zakładać. In quantum zaś czego uchoway Boże, ogień w którym lesie okazać się miał, zaraz na gwałt i na Ratusnek z łopatami wiedłami do zarzucenia ziemią ognia palącego się poddani wychodzić powinni, pod surową karą na nieposłusznych.

15. Ciż P.P. officyalistowie wyżej specyfikowani Granic po wszystkich Dobrach naszych przestrzegać i bronić mają donosząc nieodwłocznie, in quantum by jaka kontroversya o granice zachodziła.

16. Siążnie wcześniej na wiosnę dać rąbać iak na kuchnię Pańską, tak też i nakuznice.

17. Iezeliby się pokazało na Leśniczego, że drzewo na cudzy grunt, lub swoim poddanym za pieniądze przedaie, taki służbę traci i kary nieuidzie. Gajowy, któryby toż samo robił, do taczek i kajdan skazany będzie.

18. Żeby młodych ptaków Iaj tudzież innej młodej zwierzyny niewybierali i niepsowali ludzie.

19. Żeby tak poddanym iako i cudzym z fuzyą do Lasu chodzić niepozwałać a ktoby strzelał w lesie, wolno mu fuzyę zabrać.

20. Orzechy, Chmiele, grzyby, rydze, smarze, tartofle, żywice z drzew, gdzie się znajduia Leśniczy każe zbierać i do Dworu, oddawać, wzięwszy za Dyzpozycyą J.P. Ekonomia ludzi do zbierania, którą to ordynacją po wszystkich Dobrach naszych najprzód do Inwentarzów induko-

wać, a potem po wszystkich miasteczkach i wsiach publikować, oraz we wszystkich punktach zupełnie zachować rozkazujemy.

Datum w Pałacu Krakowskim die 3 Febr. 1748.

Andrzej Xiąże Biskup Krakowski.